

УНІВЕРСИТЕТ ТЕАТРУ

КІНО І ТЕЛЕБАЧЕННЯ

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ТЕАТРУ, КІНО І ТЕЛЕБАЧЕННЯ
імені І. К. Карпенка-Карого**

	<p align="center">Силабус навчальної дисципліни ІСТОРІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ НАУКИ</p> <p align="center">Спеціальність: 026 Сценічне мистецтво</p> <p align="center">Галузь знань: 02 Культура і мистецтво</p>
Рівень вищої освіти	третій (освітньо-науковий)
Статус дисципліни	обов'язковий освітній компонент
Семестр	I, II
Обсяг дисципліни, кредити ECTS / загальна кількість годин	6 кредитів ECTS / 180 год. (60 аудиторних, 120 – самостійна робота)
Мова викладання	українська
Семестровий контроль	залік (I семестр) екзамен (II семестр)
Програмні компетентності	<p>ЗК 2. здатність до доцільного використання інформаційних і комунікаційних технологій;</p> <p>ЗК 3. здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;</p> <p>ЗК 7. здатність до критичного мислення, зокрема, вміння застосовувати критичне мислення до аналізу результатів власного наукового дослідження, його наукової новизни, теоретичного і практичного значення;</p> <p>ЗК 8. здатність обирати й застосовувати ефективну методологічну базу досліджень, використовувати новітні дослідницькі методи;</p> <p>ЗК 9. здатність до відтворення результатів власних досліджень у наукових працях різних жанрів (статтях, доповідях, тезах доповідей);</p> <p>ЗК 10. здатність до публічної презентації результату своєї інтелектуальної діяльності;</p> <p>ЗК 11. здатність дотримуватися засад академічної доброчесності;</p> <p>ЗК 12. здатність коректно використовувати літературні джерела, що становлять теоретико-методологічну базу дослідження, оформлювати й відтворювати у власних наукових працях бібліографічні посилання на літературні та історичні джерела;</p> <p>ЗК 13. володіння науковим стилем викладу матеріалу;</p> <p>СК 2. здатність проектувати й здійснювати комплексні дослідження, в тому числі міждисциплінарні, на основі цілісного системного наукового світогляду із застосуванням знань у галузі історії та методології науки;</p> <p>СК 8. здатність до застосування широкого кола методів теоретичного та</p>

	<p>емпіричного аналізу мистецьких явищ і процесів, а також історії та сучасного стану сценічного мистецтва;</p> <p>СК 14. здатність до участі в організації науково-педагогічної роботи профільної кафедри, розуміння принципів організації роботи профільної кафедри (розподіл функціональних обов'язків, розподіл педагогічного навантаження, місце кафедри у системі науково-дослідної роботи факультету й університету в цілому).</p>
<p>Програмні результати</p>	<p>ПРН 2. вміти здійснювати пошук інформації в мережі Інтернет, вільно застосовувати можливості інформаційних технологій у професійній діяльності;</p> <p>ПРН 3. вміти застосовувати раціональні прийоми пошуку, відбору, систематизації та використання інформації, працювати з бібліотечними каталогами, базами даних зі спеціальності та наукометричними базами, володіти навичками наукового опрацювання літератури (включаючи оформлення бібліографії, правила цитування тощо);</p> <p>ПРН 4. вміти виявляти, ставити та вирішувати проблеми, аналізувати проблемні ситуації й приймати обґрунтовані рішення для їх розв'язання, планувати та здійснювати наукові дослідження, готувати результати наукових робіт до оприлюднення;</p> <p>ПРН 5. вміти ефективно використовувати сучасну методологію наукового пізнання та новітні методи наукових досліджень, аналізувати наукові тексти інших дослідників, критично ставитися до власних досліджень, вносити необхідні корективи в ході наукової роботи;</p> <p>ПРН 6. вміти коректно відобразити результати наукових досліджень у наукових статтях, матеріалах доповідей та тезах, опублікованих як у вітчизняних фахових виданнях, так і у виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз даних, професійно презентувати результати своїх досліджень на наукових конференціях, семінарах;</p> <p>ПРН 9. знати філософські аспекти пізнання закономірностей наукової і художньої творчості; основні тенденції розвитку історії мистецтва, наукову мистецтвознавчу термінологію в сфері сценічного мистецтва і вміти її доречно й коректно використовувати;</p> <p>ПРН 12. знати засади організації науково-педагогічної діяльності, вміти організовувати власну науково-дослідницьку та викладацьку працю;</p> <p>ПРН 14. послідовно дотримуватись норм наукової етики й академічної доброчесності у здійсненні наукової діяльності та проведенні власного наукового дослідження.</p>
<p>Анотація (зміст) навчальної дисципліни</p>	<p>Опис навчальної дисципліни</p> <p>Метою викладання навчальної дисципліни «Історія та методологія науки» є надання здобувачам інформації про методологію гуманітарного знання в історичній перспективі та актуальних вимірах задля сприяння адекватному вибору ними методологічних стратегій (підходів) та сукупності методів при здійсненні власних досліджень.</p> <p>Завдання:</p> <ul style="list-style-type: none"> • визначити головні тенденції здійснення наукової комунікації в сучасному світі загалом і в Україні зокрема; • окреслити коло актуальних принципів, підходів, методів у сучасній гуманітаристиці; • охарактеризувати методологічні стратегії й дослідницькі технології гуманітарних наук XIX – XXI ст. <p>Зміст навчальної дисципліни:</p> <p><i>лекції</i></p> <p>Тема 1. Наука як система пізнавальної діяльності. Класифікація наук. Гуманітарні науки та їх специфіка.</p> <p>Тема 2. Наука як соціальний інститут.</p>

Тема 3. Академічна доброчесність як принцип наукової та науково-педагогічної діяльності.

Тема 4. Методологія наукових досліджень. Принципи, підходи, методи. Міждисциплінарні дослідження.

Тема 5. Мистецтвознавство в системі наук. Театральне джерелознавство, типи історичних джерел.

Тема 6. Жанри й різновиди наукових робіт. Кваліфікаційні роботи. Етапи роботи над дисертацією.

Тема 7. Апробація наукових результатів дисертаційного дослідження.

Тема 8. Публікації результатів дисертаційного дослідження. Вимоги до форми наукових статей.

Тема 9. Бібліографічний опис та бібліографічне посилання у науковій роботі.

Тема 10. Метрики сучасної науки: журнальні, метрики публікацій, метрики щодо дослідників.

Тема 11. Періодизація історії науки.

Тема 12. Формування моделі наукового пізнання. Методологічні ідеї Ф. Бекона, Р. Декарта та Г. Галілея як основа науки Нового часу.

Тема 13. Класичний період розвитку науки. Позитивізм, технологія позитивістського дослідження. Романтично-інтуїтивістська стратегія гуманітарного знання.

Тема 14. Некласичний період розвитку науки: соціогуманітарні дисципліни. Методологічна концепція Макса Вебера. Методологічна стратегія прагматизму.

Тема 15. Неопозитивізм. Теорія фальсифікації Карла Поппера

Тема 16. Соціологія знання Томаса Куна: поняття «наукової революції» та «парадигми»

Тема 17. Інтуїтивістська стратегія в ХХ ст. Герменевтика

Тема 18. Постнекласичний період розвитку гуманітарного знання. Структуралізм. Мішель Фуко і дискурсивний аналіз. Постструктуралізм.

Тема 19. Постмодернізм і постмодерністська чутливість: проєкції на наукові дослідження.

Тема 20. Концепції сучасного мистецтвознавства.

практичні заняття

- Науковий апарат дослідження. Обґрунтування актуальності теми дослідження.
- Структура кваліфікаційної праці (дисертації) доктора філософії
- Вибір методологічної стратегії дослідження (принципи, підходи). Вибір методів дослідження.
- Пошук інформації в науковій діяльності. Сучасні інформаційні технології.
- Укладання списку використаної літератури та джерел за темою дослідження.
- Поняттєво-категоріальний апарат дослідження.
- Засади укладання огляду літератури за темою дисертаційного дослідження.
- Університети, академії наук: історія та сучасність.
- Обговорення публікацій з проблем методології сучасного мистецтвознавства.
- Обговорення теоретичних аспектів досліджень здобувачів.

індивідуальні завдання

Обґрунтування актуальності теми дисертаційного дослідження, мети і завдань, об'єкту й предмету дослідження, методології (підходів, методів), теоретичної бази дослідження тощо. Укладання списку літератури та джерел за темою дисертаційного дослідження (I семестр)

Огляд літератури та джерел за темою дисертаційного дослідження

	(II семестр).
Система оцінювання	ECTS, за національною шкалою
Рекомендована література	<p>Базова:</p> <p>Капелюшний А. Практична стилістика української мови : навчальний посібник. Вид. 2-е, переробл. Львів : ПАЮ, 2007. 400 с.</p> <p>Капелюшний А. О. Стилiстика й редагування : практичний словник-довiдник. Львів : ПАЮ, 2002. 576 с.</p> <p>Клековкін О. Історіографія театру: напрями. Школи. Методи. Постаті: навч. посіб. Київ, 2017.</p> <p>Клековкін О. Театр при столику. Методологія театрознавства: подорожній щоденник. К., 2013.</p> <p>Клековкін О. Ю. Театрознавство: предметне поле: Навчальний посібник / КНУТКТ ім. І. К. Карпенка-Карого. Київ : Арт Економі, 2019. 128 с.</p> <p>Клековкін О. Ю. Мистецтво: Методологія дослідження: Метод. посібник / Інститут проблем сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України. Київ : Фенікс, 2017. 144 с. URL: http://www.mari.kiev.ua/sites/default/files/inline-images/pdfs/Klekovkin-ART_Methodology-text.pdf</p> <p>Котляревський І. А. Загальні основи науково-дослідної роботи: навч. посібник для вищих музичних навчальних закладів. Київ, 2008. – 94 с.</p> <p>Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посібник. Київ : Кондор, 2003. 192 с.</p> <p>Кудінов І. О. Основи наукового цитування. 64 с. URL: https://www.donnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/8/2019/08/Kudinov-I.O.-Osnovi-naukovogo-cituvannya.pdf</p> <p>Кун Т. Структура наукових революцій. Київ : Port-Royal, 2001. 228 с. http://litopys.org.ua/kuhn/kuhn.htm</p> <p>Кустовська О. В. Методологія системного підходу та наукових досліджень : Курс лекцій. Тернопіль : Економічна думка, 2005. 124 с. URL: http://library.tneu.edu.ua/files/EVD/kl_mspnd.pdf</p> <p>Леві-Строс К. Структурна антропологія / пер. з фран. З. Борисюк. Київ: Основи, 1997. 387 с.</p> <p>Міжнародні правила цитування та посилання в наукових роботах : методичні рекомендації / автори-укладачі: О. Боженко, Ю. Корян, М. Федорець. Київ : УБА, 2016. 117 с.</p> <p>Мриглод О. І. Наукометрія // Енциклопедія Сучасної України / НАН України, НТШ. Київ : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2020. URL: https://esu.com.ua/article-70714</p> <p>Ніколаєва Л. М. Основи науково-дослідницької роботи : навч. посібник. Львів : Львівська національна музична Академія ім. М. Лисенка, 2003. 171 с.</p> <p>Основи методології та організації наукових досліджень : навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів, ад'юнктів: рек. МОНУ/ за ред. А. Є. Конверського. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 352 с.</p> <p>Поппер К. Логіка наукового відкриття. Огляд деяких фундаментальних проблем / Пер. з англ. // Актуальні проблеми духовності : зб. наук. праць / Ред. Я. В. Шрамко. Кривий Ріг, 2021. Вип. 22. С. 170–191. https://journal.kdpu.edu.ua/apd/article/view/4462/4201</p> <p>Правила укладання бібліографічного опису для Списку використаних</p>

джерел у дисертаціях з урахуванням нормативних положень ДСТУ 8302:2015 Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. URL: http://www-library.univer.kharkov.ua/pages/bibliography/style/dstu_8302_2015.pdf

Про Рекомендації щодо запобігання академічному плагіату та його виявлення в наукових роботах: Лист МОН № 1/11-8681 від 15.08.2018 року. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/akredytatsiya/instrukt-list/1-11-8681-vid-15082018-rekomendatsii-shchodo-zapobigannya-akademichnomu-plagiatu.pdf>

Регг М. Кінець французького стилю: структуралізм і постструктуралізм в американському контексті / пер. з англ. С. Квіта // Квіт С. М. Основи герменевтики : Навч. посіб. Київ : Вид. дім «КМ Академія», 2003. С. 156-176.

Фізер І. Постмодернізм: post/ante/modo // Наукові записки НаУКМА. Філологія. 1998. т. 4. С. 43-47.

Шейко В. М., Кушнарєнко Н. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : підручник. 5-е вид., стер. Київ : Знання, 2006. 307 с.

Шип С. В. Методологія музикознавства. Постановка проблеми та основні поняття // Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. 2020. Вип. 129. С. 9-25. DOI: <https://doi.org/10.31318/2522-4190.2020.129.219655>

Допоміжна:

Бахтін М. Проблема тексту в лінгвістиці, філології та інших гуманітарних науках. Переклад Марії Зубрицької // Слово. Знак. Дискурс: Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / За ред. М.Зубрицької. Львів : Літопис, 1996. С. 318-323.

Вебер М. Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика / Пер. з нім., післямова та коментарі О. Погорілого. Київ : Основи, 1998. 534 с. URL: <http://litopys.org.ua/weber/wbs.htm>

Гусерль Е. Досвід і судження. Дослідження генеалогії логіки / пер. з нім. Харків : Фоліо, 2018. 384 с.

Гадамер Г.-Г. Істина і метод. / Пер. з нім. О. Мокровольського. Київ : Юніверс, 2000. Том 1: Герменевтика I: Основи філософської герменевтики. 464 с. URL: https://shron3.chtyvo.org.ua/Gadamer_Hans-Georg/Istyna_i_metod_t1.pdf

Дерріда Ж. Структура, знак і гра в дискурсі гуманітарних наук. Переклад Марії Зубрицької та Христини Сохоцької // Слово. Знак. Дискурс: Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / За ред. М.Зубрицької. Львів : Літопис, 1996. С. 457-477.

Еко У. Як написати дипломну роботу: гуманітарні науки / пер. під ред. О. Глотова. Тернопіль : Мандрівець, 2007. 224 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Umberto_Eco/Yak_napysaty_dyplomnu_robotu.pdf

Квіт С. М. Основи герменевтики : Навч. посіб. Київ : Вид. дім «КМ Академія», 2003. 192 с.

Клековкін О. Школа Ростислава Пилипчука // Науковий вісник КНУТКіТ імені І.К. Карпенка-Карого. Київ, 2016. Вип. 19.

Константинов М. Кіносеміотика Юрія Лотмана / ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України. Горішні Плавні, 2019. 328 с.

Копиця М. Д. Епістологія в лабіринтах музичної історії : монографія. Київ :

Автограф, 2008. 528 с.

Леві-Строс К. Первісне мислення / Пер. з фр., вступне слово та примітки С. Йосипенка. Київ : Український Центр духовної культури, 2000. 324 с.
https://shron1.chtyvo.org.ua/Levi-Strauss_Claude/Pervisne_myslennia.pdf?PHPSESSID=4hp7nkvdbh1cfb83abggg5rou1

Лисий В. Категорії і поняття, їхнє співвідношення // Вісник Львівського університету. Серія філософські науки. 2012. Випуск 15. С. 22–28. URL: http://fs-visnyk.lnu.lviv.ua/archive/15_2012/5.pdf

Мартинюк Т. В. Міждисциплінарні методологічні тенденції в українській музичній регіоніці // Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. Вип. 129. Київ, 2020. С. 26-40. DOI: <https://doi.org/10.31318/2522-4190.2020.129.219664>

Ортега-і-Гассет Х. Вибрані твори / пер. з ісп. В. Бурггардта, В. Сахна, О. Товстенко. Київ : Основи, 1994. 420 с.

Плахотнюк С. О. Дільтей Вільгельм // Енциклопедія Сучасної України. Київ : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2007. URL: <https://esu.com.ua/article-26459>

Поппер К. Логіка наукового відкриття: Огляд деяких фундаментальних проблем / пер. з англ. під кер. О. Є. Оліфер // Актуальні проблеми духовності : зб. наук. праць. Кривий Ріг. 2021. Вип. 22. С. 170-191. URL: <https://journal.kdpu.edu.ua/apd/article/view/4462/4201>
DOI: <https://doi.org/10.31812/apd.v0i22.4462>

Рікер П. Ідеологія та утопія / пер. з англ. В. Верлоки. Київ : Дух і Літера, 2005. 386 с.

Рюс Ж. Поступ сучасних ідей: Панорама новітньої науки / Пер. з фр. Київ : Основи, 1998. 669 с.

Тукова І. Музика і природознавство. Взаємодія світів в умонастроях епох (XVII – початок XXI століття). Харків : Акта, 2021. 453 с.

Фуко М. Археологія знання / Пер. з фр. В. Шовкун. Київ : Вид-во Соломії Павличко “Основи”, 2003. 326 с.

Dewey J. Studies in Logical Theory. Chicago : The University of Chicago Press, 1903. XIV+388 p. URL: <https://www.gutenberg.org/files/40665/40665-h/40665-h.htm>

Flinders M. How to write a scientific paper.: URL: <https://conservationbytes.com/2012/10/22/how-to-write-a-scientific-paper/>

Інформаційні ресурси

Національна електронна науково-інформаційна система НАУКА. URL: <https://nauka.gov.ua>

Офіційний сайт Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України. <https://www.etnolog.org.ua/>

Офіційний сайт Інституту проблем сучасного мистецтва НАМ України. <http://www.mari.kiev.ua/>

Офіційний сайт Інституту культурології НАМ України. <https://icr.org.ua/>

«Енциклопедія Сучасної України» (багатотомне науково-енциклопедичне видання Інституту енциклопедичних досліджень НАН України). <https://esu.com.ua>

Відкриті освітні ресурси. URL: <https://www.library.kpi.ua/open-educational->

	resources/ Відкриті підручники. URL: https://open.umn.edu/opentextbooks Академічна доброчесність: інформаційний бюлетень / Є Ніколаєв. URL: https://www.skeptic.in.ua/bulletin/?fbclid=IwAR3iJuvbs331-hYF2ciKXPZGzAIKDNuN-GYP78xpJynDjRkRFLs3olbDBQ Журнал «Наука та метрика». URL: https://nim.media/	
Кафедра	театрознавства	
Факультет / Інститут	театрального мистецтва	
Викладач (-і)	Прізвище, ім'я, по-батькові Посада: Науковий ступінь: Вчене звання: Профіль: https://scholar.google.com/citations?user=CcEKf5MAAAAJ&hl=uk E-mail:	Ржевська Майя Юріївна професор кафедри театрознавства доктор мистецтвознавства професор mrzhevska@knutkt.edu.ua